

De sacramento eucharistie XXVI

nitent 7 quorū pgnitentia est salubris
7 pficua. Et sunt illi qui dolent de om-
nibus peccatis suis 7 cōfitent omnia
peccata sua pure 7 integre in quib⁹ re-
cognoscunt se deliquisse. 7 habent fir-
mum ppositum amplius nunq̄ velle
peccare: 7 parati sūt satisfacere fm cō-
silium sui confessoris fm suaz possibi-
litatem. Et qui ista habent illi remissi-
onem peccatorū suorū cōsequunt. 7 si
tot peccata cōmississent quot sūt gutte
ī mari. quia misericordia dei sup oia
opera eius. Exemplū. Nobilis quidā
peccauit cum filia p̄p̄ia. 7 cōpunctus
in quodam sermone accessit ad archi-
episcopum quendā in francia et con-
fessus est cum magna cōtritione. 7 q̄si-
nit ab ep̄o vtrum adhuc gratiaz 7 mi-
sericordiaz posset consequi a deo: Re-
spondit ep̄s q̄ sic. si saltem satisfacere
vellet. quia dei misericordia ē infinita.
Et ille dixit se paratū esse ad satisfacti-
onem fm suā possibilitatē. Et ipse in-
iūxit sibi septennē pgnitentiā. Qui no-
bilis gemens ex intima cordis cōpun-
ctione petiuit sibi iniungere maiorem
pgnitentiā dicens: Vt si vsq̄ ad nouissi-
mū diem pgniteret nō esset sibi nimīū
p̄ tantis peccatis. Tūc ep̄iscop⁹ vidēs
suam intimā cordis cōtritionē dimi-
nuūt sibi illos septem annos: 7 iniūxit
sibi solum tres dies in pane et ī aqua.
Et ille iterum plus gemens dixit: dñe
qd̄ facitis: Ego petiui pgnitentiā ma-
iore 7 vos imponitis mibi minores. et
etiā q̄si nullā p̄ tā magnis peccatis q̄
p̄tra deū cōmissi. Tūc ep̄s cernēs suaz
maximā cōtritionē cordis iniūxit ei
nisi vnū pater n̄r. Tūc ille maxime ge-
mens. 7 sic gemēdo expirauit. Et cre-
dendū ē q̄ ista itima cordis p̄tritio de-
leuit sibi p̄nā 7 culpā. 7 q̄ statim sine
purgatorio ad celū euolauit.

De sacramento eucharistie.

Castro mea ve
re ē cib⁹ 7 sanguis me⁹ vere ē
pot⁹. In q̄bus verbis fit mētio de sa-
cramēto eucharistie qd̄ ē quartum sa-
cramētū in ordine. An h̄ q̄ritur q̄li-
ter xp̄s sit in h̄ sacramēto: Rñdeo fm
sanctū Tho. in. iij. di. x. Christ⁹ idem
q̄ de virgine natus 7 p̄ nobis passus
ē cōtinēt in hoc sacramēto. Itē q̄ritur
quot modis h̄ sacramētū sumit. Re-
spōdeo q̄ tripliciter sumitur. Primo
spūaliter tm̄ vt q̄ accipiūt rem sacra-
mēti. i. grāz 7 n̄ sacramētū. An Aug⁹
Crede 7 māducasti. S; q̄rit q̄ isti sūt
q̄ istud sacramētū sic spūaliter accipiūt
Rñdeo q̄ sūt q̄ttuor genera hominū.
Primi q̄ ī infirmitate cōstituti sūt
sic q̄ nō retinent cibū: 7 tm̄ ex toto cor-
de desiderant hoc sacramētū 7 tamen
p̄ infirmitatē 7 vomitū nō p̄sumūt
sumere. Et isti māducant spūaliter. i.
grāz sacramēti p̄cipiūt p̄ desideriu⁹
qd̄ habet ad sacm̄. Et tales nullo mō
debēt sumere h̄ sacm̄ q̄ sic infirmi sūt
q̄ cibū nullo mō retinere possūt. qz suf-
ficit eis illa spūalis māducatio. An ex
emplū. Quidā habēs deuotiōez ma-
gnā ī sacro altari. oī die si aliq̄ modo
potuit itegrā missā audiuit. Lū mori
deberet. 7 p̄ vomitū cōicare nō pos-
set. 7 d̄ h̄ mltū dolēs petijt sibi lat⁹ sūū
lauari 7 ī p̄ano mūdissimo corp⁹ xp̄i
supponi. Quo facto pann⁹ paulatim
corp⁹ xp̄i celsit 7 mox vt corp⁹ xp̄i nu-
dam carnē illi⁹ h̄is tetigit vsq̄ ad cor-
cūctis vidētib⁹ penetrauit. Scđi
sunt qui p̄parauerūt se ad h̄ sacramē-
tum fm suū posse. 7 sacerdos denegat
eis. 7 etiā ipsi humiliter petunt 7 de-
siderant hoc sacramētū. 7 sic ex obedi-
entia sacerdoti abstinet a sacramētali

perceptioe istius sacramenti. Ipsi etiã
vt puto spūaliter sumūt. Ergo patien
ter ferre debēt tales si hoc sacramentū
eis non ad libitūz porrigit. **Tertij**
sunt qui in agone constituti libēter vel
lent confiteri 7 cōmunicare. 7 sacerdo
tem habere non possunt. si tales in tali
pposito 7 p̄tritione decedūt: spiritua
liter cōmunicauerūt. p̄pter cōtritionē
quam habēt de peccatis: 7 desiderijz
qđ habent ad sacramentū. Sciendūz
qđ deus quãdoq̄z p̄mittit sup aliquos
vt subitanea morte moriant sine con
tritione 7 sacramētis. vt cōmuniter il
lis contingit qui parētes inhonorāt.
vel etiam qđ alias enormiter cōtra deū
delinquūt. non ex ignorantia vel infir
mitate: sed ex certa malicia: vt vsurarij
adulteri lusoꝝes blasphematoꝝes. et
sic de alijs. **Quarti** sūt qui ex puro
corde deo seruiunt 7 cum magno desi
derio hoc sacramentūz appetunt. attā
men ex humilitate et reuerentiã sacra
mēti non audēt ad hoc sacramentū ac
cedere. Et sic omni die quilibet homo
qđ habet magnā affectionē et deuotio
nem ad sacramentūz pōt sic spūaliter
cōmunicare. **Un̄ Aug.** Crede 7 man
ducasti. Et tales qñq̄z qui sic cuꝝ ma
gno desiderio 7 affectione audiūt mis
sam maiorem gratiam interdū possūt
consequi qđ ipse sacerdos celebrās ip
sam missam. quia sacerdotes nō sem
per sunt bene dispositi: sed quandoq̄z
distracti 7 in deuoti.

Qui indigne cōmunicant.

Secūdo sumitur hoc sacramē
tum tñ sacramētaliter vt cō
municans in peccato morta
li. sic iudas cōmunicauit. Et q̄uis ta
les peccatoꝝes verum sacramentūz su
munt: non tamen fructum sacramenti
p̄cipiunt: imo septēz magna pericula

incurrunt. **Primo** quia tales homici
de christi sunt. **Unde. j. Cor. xj.** Qui
cunq̄z manducauerit panē vel biberit
calicem domini indigne re⁹ erit corpo
ris 7 sanguis domini. **Unde Ambro.**
Qui indigne xpm sumit: idem est ac si
ipsū iterficiat. **Un̄ dicit willhel. lugd.**
Si q̄s sciret qui fidē haberet: se semel
christum crucifixisse: ipse vellet nu dis
pedi? toto tpe vitę sue p̄nitentiã age
re. Quid ergo deberent illi facere qui
totiēs indigne cōmunicauerūt: et pec
catum simile illi peccato totiēs cōmise
rūt. **Un̄ Greg.** Magis peccat qđ sper
nit regnantes in celo: qđ qđ crucifixit de
gentē in terra. **Secdo** tales qñq̄z puni
untur in corpe. qz interdū infirmantur
post indignā cōmunionē. **Un̄ apls. j.**
Cor. xj. Ideo iter vos multi infirmi 7
imbecilles. 7 i signū hui⁹ post pasca ta
les indigne cōicantes tā diuisis infir
mitatib⁹ a deo plagent. Imo qđ mai⁹
ē qñq̄z post indignā cōmunionē mor
te subitanea moriunt. **Un̄ legitur.** Q
qdā sacerdos p̄hibuit quendā pecca
toꝝe a cōione. qđ confusione humana
ductus accessit ad cōiones cū ceteris
hoib⁹. Et q̄cito corpe ad inq̄natū os
suū accepit: tā cito infelicē aiām suam
reddidit. 7 expirauit morte subitanea
coram omni populo. **Tertio** tales pe
iores sūt iudeis. **Primo** in h̄ qđ iudei
ignorāter xpm crucifixērūt. **Un̄ apls**
j. Cor. ij. Si cognouissent nūq̄z dñm
gl̄ie crucifixissent. S; isti christiani i
digne cōmunicātes peccāt sciēter. qz
credūt ibi eē creatorē suū iesū xpm ma
rię filiū. Et quāto grau⁹ ē peccare sciē
ter qđ ignorāter: tāto peiores sūt indi
gne cōicātes ipsis iudeis. Et i signum
hui⁹ xps nō pōt p talib⁹ orare patres
suū sicut orauit p iudeis dicēs: Pa
ter ignosce illis qz nesciūt quid faciūt.

De sacramento eucharistie XXVI

Secundo quia contumelia crucifixio-
nis christo tantū semel a iudeis ulla-
ta. Ab indigne cōmunicantib⁹ toties
quoties indigne seienter ad sacramē-
tum accesserunt. Unde apłs Heb. vj
Rursū crucifigētes filiū dei. **Q**uar-
to quia tales iudiciū sibi manducant
et bibunt. Et sic psequenter incidunt
ī illam sententiā quam dñs dicitur e
in extremo iudicio ad illos q̄ a sinistr̄
eius erunt. **I**te maledicti rē. **Q**uin-
to tales indigne cōmunicātes similes
sunt Iude; et eis cōtinget vt Iude; de
q̄ legitur q̄ sathanas in eū introiuit et
christū tradidit et desperauit. et postmo-
dum seipsum suspendit. Sic indigne
cōmunicātes incidūt in maiorē pote-
statem diaboli q̄ antea fuerūt. Scdo
iudas christū tradidit et iudeis vendi-
dit sed indigne cōmunicans prius fa-
cit. Unde Remigi⁹ super illud Mat.
Vt illi p quem filius hominis trade-
tur. vt tradentibus christū ad crucifi-
gendū. sed vt cum maligna p̄scientia
sub sacramento sumentibus illis. Et si
non tradūt iudeis ad crucifigendum
tradunt tamen ipsū membris inimici
cōsumendum. Unde etiā Aug⁹. Ma-
gis peccant tradentes christū peccato-
rum mēbris q̄ qui tradiderūt eū cru-
cifigētib⁹ iudeis. Ergo christus pōt
dicere s̄m Gregi. de quolibet sumente
corpus suū indigne sicut dixit de iuda
Verū tamē manus tradētis me mecum
est ē mēsa. Sicut iudas tradidit chri-
stum p̄secutoribus. Sic sumēs corp⁹
christi indigne tradit illum quātū ī se
est dēmonibus. dum ponit illū ī locū
qui est dēmonū. **S**exto quia ē ma-
gna ingratitudo q̄ ibi cōmittit. Naz
in sacramento illo mors dñi figuratur
quam p hominibus sustinuit. Unde
apłs. j. Cor. xj. Quotiescumq̄ man-

ducabitis panes hunc et calicem bite-
tis mortem domini annūciabitis rē.
Unde etiam christus quando hoc sa-
cramentum instituit dixit hoc facite in
meam cōmemorationes. Magna igitur
ingratitudo est ei cōtumeliam inferre
et ei⁹ vulnera renouare quē recordat
mortuū p suo amore et salute. Unde
dñs pōt dicere indigne cōmunicantib⁹ di-
ctū. ps. Sup dolore vulnēz meoz ad-
diderūt. Ite; magna ingratitudo ē q̄
ibi venit diuina maiestas visitare ho-
minē ī sacramento altaris et h̄ cū pleni-
tudine charismatū et grāz. **Q**uā illud
sacramētū vocat eucharistia. id ē bo-
na grā. Et miser homo non timet p̄-
teritiā ei inferre quē p posse debuit ho-
norare. Satis admirare possum⁹ ī hac
parte diuinā bonitatem et humanā p-
uersitatem. Unde ps. Quid ē homo
quia magnificas eum. Et etiam bene
potest dici de domo iesu christo illud
Eccī. xix. Pascet se; cū corpe pprio
et potabit cum sanguine suo p̄cioso in-
gratos. et adhuc amara audiet. Septi-
mo q; tales indigne cōmunicātes in-
feliciores vident esse ceteris peccatori-
bus. Ipsū enī sumū bonū ē eis noxiū
et ex ipsa medicina infirmant. et ex ipsa
vita moriuntur. Quia sicut ex illo sa-
cramento digne cōmunicantes acqui-
runt sibi vitam eternā. Unde Job.
vj. Qui manducat hunc panes viuēt
in eternum. Sic ex eodē sacramento in-
digne cōmunicātes incurrunt eternā
dānationem. Unde Abyslo. sup Jo-
hānem. Sicut corporalis cib⁹ cū ven-
trem iuenerit a diuisis humorib⁹ occu-
patū; amplius ledit. magl nocet natu-
rā et nulluz p̄stet auxiliū. ita spūalis ci-
bus si aliquē repit malignitate pollu-
tū; magl eū p̄dit nō sua natā s̄ accipiē-
tis vitio. **Q**uā sciēdū q̄ quilibet cum

deuotione et reuerentia et timore ad hoc sacramentum debet accedere. et ad hoc incitat nos diuersa exempla sacre scripture. Nam beatus Iohannes baptista in utero matris sanctificatus a puericia in heremo conuersatus inuitatus a domino ut eum baptigaret. timuit tangere verticem domini. Unde cantat ecclesia. Baptista contremuit et non audet tangere sanctum dei verticem: sed clamat cum tremore: sanctifica me saluator. Quantomagis nos timere debemus cum corpus christi verum sumimus. ex quo Iohannes in tantum timuit verticem domini tangere: qui tantę sanctitatis fuit quod christus de eo in euangelio testimonium prohibuit dicens: Internatos mulierum non surrexit maior Iohanne baptista. Item beatus Marcus sibi abscidit pollicem ut ineptus esset sacerdotio. tantum enim reuerbatur corporis domini consecrationem. Item quidam senior inter heremitas cum ab illis eligeretur in sacerdotem: et ab episcopo esset ordinatus. ait: Licet ego sacerdos sim ordinatus: tamen in vita mea nunquam conficiam: reputas se indignum conficere corpus christi. Et legit Mat. viij. quod centurio dixit christo dicenti ei ego veniam et curabo puerum tuum. Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum. Sic quilibet cum vera humilitate et reuerentia ad hoc sacramentum accedere debet cogitando sic Deus ad illud venerabile sacramentum non sufficerent mille anni ad preparationem condignam. quantomagis ego miser indignus sum qui pecco quotidie et heu impreparatus accedo quis enim non sum dignus: tamen sum bene necessarius hac salubri medicina. Unde Ambrosius. Qui vulnus habet medicinam requirat. vulnus est: quia sub

peccato sumus. medicina est celeste et venerabile sacramentum.

Fructus digne communicantium.

Tertio sumitur sacramentaliter et spiritualiter. ut qui in gratia accedunt et digne communicant. Quatum autem bonum sit digne se preparare ad percipiendum sacramentum eucharistie possumus elicere ex his particulis que ibi sumuntur in hoc sacramento. Pro quo sciendum quod quando corpus christi accipis homo tunc sumis quinque partes. Prima est ipsam corpus quod super sit de virgine quod spiritus sanctus de purissimo sanguine marie formauit. Secunda est sanguis ipsius que fudit in cruce. Tertia est ipsa anima quam pater misit de corde suo in uterum virginis. Quarta est vita cum corpore. Quinta est ineffabilis deitas. In primis quando accipis corpus christi efficie ris particeps omnium bonorum que christus operatus est in vita sua ieiunando predicando. discurrendo. orando. vigilando. et sic de alijs. Insuper totius meriti passionis christi. Nam sanctus Iheronimus de aquino dicit. In qualibet missa invenit omnes fructus et utilitas quam christus in die pasche operatus est in cruce et cum morte sua. Et eandem gratiam et fructum quilibet devotus qui digne communicat percipit. Item accipit ibi in hoc sacramento participationes omnium meritorum totius ecclesie et sanctorum in celo. Et hoc verificetur in nobis quod christus in euangelio dicit. Alij laboraverunt et vos in labores eorum introistis. Hinc est quod in simbolo catholice fidei dicimus. Credo sancto et communione. Unde albertus magnus. Per verum corpus christi omnes nos omnibus christi gratis et omnium fidelium communicamus propter quod et iam communio dicitur

De sacramento eucharistie XXVI

Ideo autem omnium honorum christi
et omnium sanctorum facit nos comuni-
care: ut si quod deficit in singulis ex om-
nium sanctorum abundantia suppleatur.
Ibi in hoc sacramento habemus vir-
tutes patriarcharum: reuelationes et il-
luminatōes prophetarum: dignitates
apostolorum: victorias martyrum: sancti-
tatem confessorum: mundicias virgi-
num: charitates angelorum: et consequen-
ter bona et merita omnium electorum. Quia
omnia a christo in corpus eius mysti-
cum fluxerunt. Et dicit quolibet in queli-
bet per charitates spiritus sancti gratia
redundat. Unde iesus christus potest
dicere ad quolibet digne comunican-
tem illud **Hebr. xij.** quod iacob ad laban
dixit. **Modicum habuisti antequam veni-
rem ad te: et nunc diues effectus es. be-
nedixitque tibi dominus ad introitum meum.**

Secundo cum accipis sanguinem mun-
daberis a peccatis. **Uñ Heb. x.** San-
guis christi emundabit conscientiam nos-
tram ab operibus mortuis ad seruien-
dum deo in veritate. Quia si sanguis hir-
corum et vitulorum in veteri lege inde
os mundauit: quātomagis sanguis
christi qui effusus est pro peccatis nostris
emundabit animas nostras: quāto est ma-
ior: tāto preciosior et charior. **Q**ue-
ritur utrum per hoc sacramentum deleantur
venialia: **Respondeo secundum Tho. in. iij.**
di. xij. sic. Non tamen oportet quod omnia
venialia deleantur: sed secundum mensuram
deuotionis: posset tamen tantum esse fer-
uor quod omnia venialia deleat. **I**tem quæ-
ritur utrum per hoc sacramentum de-
leantur mortalia: **Respondeo secundum Tho.**
vbi supra. Non delet mortalia nisi ob-
lita. **Uñ** quod dicitur ablutio scelerum dupliciter
potest intelligi: vel quod dicitur sic crimina ablu-
ere in quantum ea impedit: vel de his
quæ non sunt in hominis conscientia

vel memoria. **Q**ue per hoc sacramentum
scilicet sumendo sanguinem christi pec-
cata deleantur: ostendit **Chryso.** dicens
Honorabilis sanguis christi si cum
bona voluntate sumitur egritudines
extinguere poterit. **Ambro.** Debeo il-
lud semper accipere ut mihi semper pec-
cata dimittantur. **Uñ** etiam **Bern.**
Eucharistie sacramentum potens est pec-
cata consumere: debellare obuias pote-
states: et inferre cælis animas reuer-
tes de terra. **N**ota quod vinum quod da-
tur comunicantibus non est vinum cõ-
secratum: sed est purum vinum: quia
seculares solummodo sub specie panis
recipiunt verum et totum christum secundum
corpus et animam et deitatem. **S**ed sacer-
dotes in missis recipiunt sub specie pa-
nis et specie vini. **Q**uomodo autem chri-
stus sit integraliter sub specie vini in ca-
lice: et qualiter calix adorandus sit de
hoc quære: **i. S.** **T**ertio quando ac-
cipis animam christi tunc accipis pignus
eternæ vitæ: si sic in tali statu decedis.
Uñ canitur de hoc sacramento. **E**t
future gloriæ nobis pignus datur: quia
hoc sacramentum dat vitam gratiæ in præ-
senti. **Job. vj.** Qui māducat me ipse
vinet propter me. **E**t in futuro dat vi-
tam gloriæ. **Uñ** **Job. vj.** Qui man-
ducat meam carnem et bibit meus san-
guinem habet vitam eternam. **Q**uar-
to ibi accipis spiritum christi: id est vitam
christi. **E**t accipiendo sic vitam cum cor-
pore mutaberis in deum sicut cibus et potus
mutat in te. **Uñ** vox diuina ad **Aug.**
dixit: **N**ō tu me mutabis in te: sed tu mu-
taberis in me. **S**ic christus dicit cuiuslibet di-
gne comunicati. **N**ō tu me mutabis in te:
et. **Q**uia quicquid deus est ex natura: hoc homo
fit per gratiam qui digne comunicat. **C**um
autem deus habeat potentiam infinitam
et sapientiam eternam et immensam bonitatem

De sacramēto extreme vinctio. XXVII

ex eius potentia homini in hoc sacramēto cōmunicata erit homo potentior tam ad operandū q̄ ad impetrandū. Ex eius sapientia efficitur homo sapientior ad dilectionē boni et refutationem mali. Ex eius bonitate hō fit magis pius et charitativus et pacificus.

¶ Quinto recipiendo eius bonitatē anima hominis implebitur gratia et dulcedine. Quia nihil potest animam hominis satiare nisi solus deus. Unde Bern. Ad imagines quippe dei facta ē anima rationalis. ceteris omnibus occupari potest impleri non pōt. Capax enī dei est. et quicquid deo minus est non eam implebit. Unde ps. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Cū exemplū legitur in libro de donis. Quis dā sanctus episcopus in festo pasche dñm rogavit ut sibi revelaret merita tunc cōmunicantiū. et dominus ostendit ei quod vidit aliquos quasi picem nigros. alios vero ut ferrū ignitos. alios vero sanguinolentos. ceteros vero ad instar solis fulgidos. Respondit ei angelus dñi: Nigri sūt luxuriosi et superbi. Igniti avari. Sanguinolenti iracundi et blasphemī. qui omnes indigni accesserunt quibus sint cōtriti et confessi. tamen non habent firmū propositum in futurum abstinendi. Ceteri vero qui sunt lucidi sunt isti qui accesserunt digne cum firmo proposito abstinendi et emendandi vitam suam.

¶ Sequitur de sacro extreme vinctiois
¶ **Q**uintū sacramentum est extrema vinctio. Materia autem huius sacramenti est oleum olivę ab episcopo consecratū. et tale oleum et huius consecratio sunt de necessitate huius sacramenti. Forma autem huius sacramenti s̄m I. hō

mā est oratio deprecatoria dicēdo: per istam vinctioem et suam piissimas misericordiam indulgeat tibi dominus quicquid deliquisti per visum. Queritur quibus conferenda ē extrema vinctio. Respondeo s̄m petrum de tharā. talia non nisi adultis infirmis in periculo mortis cōstitutis ex ipsa infirmitate. Unde nec datur eūtibz ad bellum nec navigantibus aut his qui mori occidendi sunt. quia talis mors non iminet ex defectu nature sed ex eventu fortune. Pueris autem non datur: quia non habent infirmitatem spiritualem contractam ex peccato mortali actuali: nec dispositionem devotionis habere possunt ad hoc sacramētū. nec etiam datur naturaliter stultis. Queritur vtrū extrema vinctio debet dari freneticis et amentibus. Respondeo s̄m petrum. Si in sana mente constituti non petierint non debet dari. si vero petierint dari debet. Tamen hoc advertendum est s̄m I. hō. quod illis furiosis et amentibus precipue dari non debet: qui possent illi sacramento facere irreuerentiam per aliquam imundiciam: nisi et ipsi haberent lucida intervalla in quibus sacramenta recognoscerent. Item queritur vtrū extrema vinctio possit iterari. Respondeo s̄m I. hō. in. iij. dis. xliij. Iterari potest sine aliqua iniuria sacramenti: quia non habet effectum perpetuum eo quod sanitas corporis et mentis que sūt effectus eius amitti possunt. In eadē quoque egritudine iterari potest si primo quidē sit in periculo mortis et evadat. et post recidiū patiat. quia erit quasi alia infirmitas. Et similiter si sit egritudo diuturna. ut hydropisis. quia tunc debet fieri quā videtur pducere ad periculum mortis. et si illud periculum mortis evadat eadē infirmitate durante: et postea ad simile statim